ANNE BRENON POŽIŪRIS Į KATARIZMO EREZIJĄ

Interviu Prancūzijos tv kanalui ARTĖ

Jėzui Kristui pasišventusių sekėjų, Prancūzijoje vadintų "geraisiais žmonėmis", o bažnyčios - "katarais", atminimas gyvas. Prancūzijos katarų bažnyčia gyva. Apie visa tai jums pasakos pasaulinio garso mokslininkė, istorikė ANNE BRENON visą gyvenimą nuo paauglystės pašventusi "geriesiems vyrams" ir "gerosioms moterims", su kuriais bažnyčia elgėsi žvėriškai. Gal kai kas galvoja, kad bažnyčios nuodėmės nurašytos ir pamirštos? NE. Viskas aprašyta, visi archyvai iškelti į Šviesą, su nekaltai nužudytų žmonių vardais ir gyvenimo bei kančių istorijomis, - viskas perkelta į knygas bei filmus. Šiandien mes galime juos prisiminti, už juos pasimelsti ir tikėti, kad TIESA NENUŽUDOMA. TAI reikia ŽINOTI, kad tokie dalykai niekada nebepasikartotų.

***

ANNE BRENON (g.1945m.) yra laikraščio „HERESIS“ įkūrėja, daugybės knygų ir straipsnių apie katarizmą autorė, Prancūzijos Archyvų saugotoja. Jos ir jos kolegų dėka Prancūzijos katarų bažnyčia – atgimė.

Annne Brenon

Kadangi aš turėjau galimybę patyrinėti (VU aspirantūroje) Prancūzijos Renesanso epochos kultūrą ir filosofiją, išverčiau garsiausio to meto prancūzų mąstytojo M.de Montenio „ESĖ“ rinkinį iš senosios prancūzų kalbos, tai suprantama, kad man pažįstama tos šalies istorija. Ji nepaprastai dramatiška, įvairi ir stebinanti. Kai kas nors rašo apie krikščionybės krizę Prancūzijoje, nepasako tiesos, iš kur ta krizė būtent *toje* šalyje. Domėjimasis gnosticizmu, vadinamu „slaptuoju“ Jėzaus Kristaus Mokymu, ir tuo, kaip žiauriai jis buvo persekiojamas Prancūzijoje (ir ne tik joje), labai nudžiugau suradusi katarizmo istorikės Anne Brenon veikalus. Skaitydama šios Autorės biografiją supratau, kad ji buvo Dievo pašauktas žmogus

liūdyti ir aprašyti Prancūzijos kankinių, vadinamų katarais, pašaukimą sekti Kristumi ir jų gyvenimą.

Perskaičiusi Anne Brenon pokalbį su TV kanalo ARTE redaktoriumi, nutariau jį išversti ir glaustai atpasakoti Annos istoriją.

Po klausimo, iš kur kilo Annos susidomėjimas katarizmo istorija, ji iš pradžių pasimetė ir prisipažino, kad nėra lengva atsakyti į šį klausimą, nes ji jautė, kad „gimė su šiuo pašaukimu“, slypėjusiu jos „genetikoje“, kad ji pati turi „genus hereticum“, kažką panašaus į „eretiškąją prigimtį“, kuri, kaip teigė inkvizitoriai, buvo paženklinusi užsispyrusių tikinčiųjų katarų šeimas. Erezija buvo perduodama su motinos pienu, įsišaknijusi pačioje žemėje, kultūroje, visoje aplinkoje, persmelkta nuo ankstyvos vaikystės. Anna gimė su ta aistra praeičiai ir prisipažįsta, kad siekė visa tai suprasti giliau, išsiaiškinti, kaip tai vyko *anksčiau*...lyg šiandien man kažko trūktų.

ARTE: Iš kur kilo jūsų susidomėjimas istorija ir katarizmu? Koks buvo jūsų, kaip mokslininko, profesinis kelias?

Anne sako: „Ne atsitiktinai man kilo noras pamatyti tekstus ir dokumentus, kurie leistų bent šiek tiek priartėti prie tos „*anksčiau*“ tikrovės, o ne per rašytojo vaizduotę. Kaip tie praeities žmonės žiūrėjo į šią žemę ir kaip jie suvokė pasaulį. Nuo 10-12 metų svajojau tapti archeologe, viduramžių istorike. Viduramžiai man pasirodė kaip didžiulė graži freska, įrėminta tvirtų pilių siluetais, po kuriais vaikščiojome su tėvais...Paskui atėjo eilė viduramžių literatūrai, kuri mane labai greitai užkariavo. Pradėjau skaityti d'oïl tekstus (senąja prancūzų kalba), kad būtų lengviau, - juk buvau prancūzė (gyvenau 80 kilometrų į šiaurę nuo Liono). „Suvalgiau“ viską be atrankos: herojiškus eilėraščius ir ypač dvaro romanus, tada atėjo eilė ... trubadūrams. Iš pradžių turėjau didelių sunkumų su senąja oksitaniška kalba, bet, laikui bėgant, asimiliavau ir ją. Ir kai to pasiekiau, staiga supratau, ką reiškia mano močiutės,

Tulūzos Kapitolijus ir to paties pavadinimo aikštė su Raymondo Moretti suprojektuotu Oksitanijos kryžiumi ant grindinio.

Bressan, prancūzų-provanso tarmės, garsai, bet ne d'oïl. Licėjuje turėjau geriausius prancūzų, lotynų ir istorijos profesorius, kurie man padėjo, skatino, įkvėpė, skaitė paskaitas, vadovavo studijoms. Prisimenu tas labai gyvas ir aistringas diskusijas, apie katarų gyvenimą. Įvairių leidinių apie trubadūrus paraštėse aptikau daug užuominų apie šiuos paslaptinguosius eretikus, ir siaubingai troškau apie juos sužinoti dar daugiau. Kaip ir visi kiti, aš pradėjau skaityti viską, kas pasitaikė po ranka...1959-ųjų rugpjūtį, tėvai pagaliau nusprendė padovanoti man trumpą ekskursiją į Prancūzijos pietus. Tai buvo nuostabus šviesų ir šešėlių, jūros, Karkasono, Foikso, Montseguro, Kveribuso, Minervos atradimas, tada beveik iš karto pažadėjau sau, kad *vieną dieną ši žemė bus mano*. Mes buvome laisvai mąstantys ateistai, pasaulietiški žmonės, maitinami Apšvietos dvasia ir netgi nuožmiai antiklerikališki. Mano tėtis reiškė pasipiktinimą netolerancija, kryžiaus žygiais, inkvizicija, nuoširdžiai tuo piktinosi... Daug nevargindama smulkmenomis pasakysiu tik tiek, kad kai ėjau į trečią licėjaus klasę, man tada buvo tik 13 metų, mano pasirinkimas jau buvo aiškus. Nusprendžiau atsiduoti viduramžių pietų civilizacijos trubadūrų ir katarų, apie kuriuos taip mažai ir prieštaringai rašoma knygose, tyrinėjimui. Bet aš norėjau žinoti viską! Vienintelis kelias, vedęs į tai, buvo Charters mokykla. Licėjaus profesoriai perspėjo, kad bus labai sunku. Po bakalauro teko išklausyti dvejų ar trejų metų parengiamąjį kursą, o vėliau – stojamuosius, kuriems, be kita ko, reikėjo stulbinančių lotynų kalbos žinių. Bet buvau pasiruošusi viskam, net palikti savo šeimos kokoną ir gimtąsias vietas, lėkti į Paryžių. 1965-ųjų liepą šie vartai atsivėrė prieš mane. Po dvejų metų parengiamųjų kursų Henri IV licėjuje įstojau į Charters mokyklą su gana gerais pažymiais. 1967 m., kai baigiau antrąjį studijų kursą, turėjau pasirinkti temą savo baigiamajam darbui. Apie savo aistras kalbėjau su Jacques'u Monfrinu, puikiu romanų rašytoju, romanistikos ir provanso filologijos profesoriumi, kurį pasirinkau

savo vadovu: „Norėčiau parašyti ką nors trubadūrų tema“. Jis papurtė galvą: „Kritiškas tyrimas šia tema debiutantui būtų per sunkus“. Ir tada nusprendžiau jam pasakyti: "Bet dar labiau norėčiau parašyti kūrinį apie katarizmą..." Jo atsakymas buvo gana kategoriškas: "Katarai? Bet tai nerimta mūsų mokyklos absolventui!" Jau tada jie, mano vargšai viduramžių eretikai, turėjo prastą reputaciją tarp prancūzų intelektualų. Nežinojau, kad gali būti taip blogai. Bet tada man teko rašyti tezes apie valdensus. Tai buvo filologinis darbas: 24 religinių tekstų rankraščiai oksitanų kalba, parašyti vėlyvųjų viduramžių Pjemonto valdensų. Ir šis darbas man buvo be galo naudingas – privertė imtis religinės kultūros analizės, kurios man labai trūko, ir kuri buvo būtina rimtoms viduramžių studijoms, ypač erezijų, tyrinėjimams! Ir dėka tų valdensų – ypač dėl jų aiškios ir bekompromisės pozicijos: **„Dievo klausyti geriau nei žmonių“,** – aš atradau krikščioniškojo Rašto tikrovę. Be to niekada nebūčiau galėjusi priartėti prie katarizmo. Deja, prie to aš priėjau dar negreit. Apgyniau baigiamuosius darbus ir 1970 m. baigiau mokyklą, gavau archyvaro-paleografo diplomą, o dar turėjau kurį laiką padirbėti saugykloje, kad formaliai baigčiau mokslus. Bibliotekos saugotojas, archyvaras? Tikėjausi, kad mane išsiųs dirbti į kokią nors nedidelę prefektūrą, geriausia Oksitanijoje**. Tačiau realybė buvo prozaiškesnė: turėjau klasifikuoti archyvines kolekcijas, dažnai visai nesenas, ką tik gautas iš prefektūros įstaigų ir jas paruošti archyvavimui. Tai daugiausia buvo dokumentai apie administraciją ir vietinę aristokratiją, ir niekas, visiškai niekas, neprimine mano aistringos meilės viduramžiams, ypač literatūrai ir erezijoms. Turėjau į visa tai įklimpti? Visiškai neturėjau galimybės atsiduoti darbui, kuris mane domino labiausiai. Teko užsidaryti archyvuose. O savo buvusiems kolegoms, bendražygiams ir draugams, sutiktiems gyvenimo kelyje, buvau priversta pripažinti: buvau labai blogas archyvaras...

Oksita nijos pilys

1981m. spalį su didžiuliu džiaugsmu priėmiau mokslininko René Nelli pasiūlymą: padėti jam Karkasone, Aude (Od) departamente, rasti nedidelį centrą, tinkantį moksliniams erezijų tyrimams, būtent **Nacionaliniam katarizmo studijų centrui**. Taip viskas ir prasidėjo. Aštuonerius metus intensyvaus darbo, komanda, sudaryta iš senų ir jaunų tyrinėtojų, darbų, eskizų ir publikacijų, o prieš mus galiausiai iškilo pati erezija jos istoriniame kontekste su žmonėmis, kurie buvo jos nešėjai. 1998 m. buvau priversta palikti centrą, kad skirčiau visą dėmesį katarizmui, Aude departamente, „katarų šalyje“, kuris man tapo „klondaiku“ naujiems „aukso ieškojimams“ ir šlovės troškimui. Aš toliau dirbau su tais pačiais žmonėmis, tais pačiais tyrinėtojais ir savo draugais; susitikdavome koliokviume ir asmeniniame gyvenime, Montaillou mieste ir kitur. Susirašinėjome, skelbėme savo darbus. Ir gyvenome savo gyvenimus. Trumpai tariant, supratau, kad reikia visiškai atsiduoti šiam amatui, nes istorija visų pirma yra amatas. Būti istoriku - ne improvizacija“.

ARTE paklausė Annos: ar tiesa, kad „Cathari Perfects“ („tobulieji katarai“ – kaip juos vadino inkvizitoriai) gyvenimas iš tikrųjų buvo toks sunkus, kaip pasakojama?

Anne Brenon sako, kad „toks yra vienuolių gyvenimas! Benediktinai ir cistersai taip pat neturėjo turto, buvo davę skaistybės įžadus...tad katariškame griežtume nebuvo nieko ypatingo, bent jau viduramžių klestėjimo laikais. Taip pat norėčiau atkreipti dėmesį į tai, kad jų žinia buvo labai optimistiška: jie skelbė, kad „visos sielos yra sukurtos geros ir lygios“ ir kad „visi bus išgelbėti“, net inkvizitorių sielos, bent jau pasak Peyre'o Authier, vieno iš paskutiniųjų didžiųjų pamokslininkų. Jie mėgo juokauti, kad jų žodžiai būtų suprantamesni žmonėms.

Ir vis tik katarizmas buvo žiaurus, - jų nariai, davę „paguodos“ įžadus, buvo pasmerkti mirčiai...Anne Brenon paaiškino, kodėl ji tuos eretikus vadina „geraisiais žmonėmis“ ir niekada nevartoja žodžio „kataras“. Ji nemėgsta to žodžio, nes juos taip vadino jų priešai Reino krašte. Žodis „Katar“ yra vokiečių kilmės. Tai toks žodžių žaismas: kažkas tarp graikiško žodžio „katharos“, reiškiančio „tyras“, ir žodžio „Ketter“, kuris gali būti išverstas kaip „burtininkas, garbinantis katę“. O iš žodžio „Ketter“ vokiečiai vėliau sukūrė žodį „Ketzer“, kuris apskritai reiškia eretiką. Oksitanijoje šis žodis beveik niekada nebuvo vartojamas. Jis išpopuliarėjo po elzasiečio Karlo Schmidto publikacijų 1848 m. ir vokiečio Arno Borsto publikacijų 1951 m. Tuo metu vokiškas žodis „Katharer“ į prancūzų kalbą buvo išverstas kaip „Cathares“.

„Taigi, šiuos katarus reikėtų vadinti „gerais žmonėmis“? - klausia Annos TV žurnalistas?

Anne Brenon: Sąžiningiausias būdas būtų juos vadinti taip, kaip jie *save* vadino: krikščionimis ar apaštalais. Jie save laikė **„tikrąja Kristaus ir apaštalų Bažnyčia“**. Šiuo klausimu noriu pateikti dar vieną paaiškinimą. Tie, kurie buvo vadinami katarais arba eretikais, buvo šios bažnyčios vienuoliai. Tikintieji buvo tiesiog vadinami tikinčiaisiais. Tikintieji sakė, kad yra „nukreipti į Gėrį“, tai yra į tuos, kurie buvo jų dvasininkai, dabar vadinami katarais – „gerais vyrais“ ir „geromis moterimis“. Tačiau inkvizicija sugalvojo jiems kitą pavadinimą – „tobulieji“, kad prilygintų juos senovės manichėjams***. Tai buvo papildomas būdas juos diskredituoti.

ARTE: Bet ar jie buvo dualistai, kaip manichėjai?

Anne Brenon: Ne, jie buvo dualistai būtent todėl, kad buvo krikščionys.

ARTE: Tačiau krikščionių religija nėra dualistinė. Dievas sukūrė pasaulį. Katarai pasakė ką kita, kad velnias tai sukūrė. Kaip galima sakyti, kad jie buvo krikščionys?****

Anne Brenon: Kaip sakė mūsų bendras mokytojas Georgesas Duby: „Visa XI amžiaus krikščionybė buvo visiškai ir spontaniškai manichėjiška“. Katalikų antidualizmas tapo dogma tik XII amžiaus pabaigoje. O latentinis Naujojo Testamento dualizmas buvo daugiau ar mažiau išplėtotas istorijos eigoje, įvairiais laikotarpiais, skirtingų krikščionių grupių, Romos krikščionybės apskritai ir katarų ypač.

Karkasono pilis

ARTE: Ką reiškia „latentinis dualizmas“?

Anne Brenon: Pavyzdžiui, kas pasakyta Evangelijoje ir pirmame Jono laiške, kur Dievas ir pasaulis yra priešinami. Tai garsiosios citatos interpretacija: **„Mano karalystė ne iš šio pasaulio“.** Taigi, ir pasaulis ne iš Dievo.

Ir visą laiką, kol egzistavo katarizmas, jų pamoksluose skambėjo šios priešpriešos tarp Dievo Karalystės ir „šio pasaulio“ (kurio kunigaikštis yra Šėtonas) motyvas, papildantis priešpriešą tarp tikrosios Dievo Bažnyčios, tai yra eretiškos Bažnyčios, ir veidmainiškos, uzurpatoriškos Romos Bažnyčios, kuri buvo sudariusi paktą su šiuo pasauliu. Štai kur tikrosios garsiojo katarų dualizmo šaknys! Cituoju gerąjį žmogų Peyre'ą Authier: „Yra dvi Bažnyčios: viena persekiojama ir atleidžianti, o kita – viską valdo ir kailį nudiria.“ Supraskite: viena Bažnyčia yra gera, bėganti nuo persekiojimo, o kita – piktavališka persekiotoja. /.../ Inkvizicijos, kaip persekiojimo instrumento, atsiradimas tik puikiai patvirtino faktą, kad Romos Bažnyčia yra persekiojanti Bažnyčia. Būtent tuo metu gimė visuomeninė tvarka, kurią Robertas Moore'as pavadino „persekiojančia visuomene“.

ARTE: Kas yra Robertas Moore'as?

Anne Brenon: Robertas Moore'as yra puikus britų medievistas, Niukaslio universiteto profesorius, garsios knygos „Persekiojimai ir jų atsiradimas Europoje“ autorius. Didžiulis Moore'o indėlis į istoriją yra tai, kad jis labai aiškiai parodė, jog, pradedant Tūkstantmečio epocha, mūsų Vakarų Europos krikščioniškoji visuomenė buvo apibrėžiama ir struktūruojama identifikuojant ir deklaruojant kategorijas žmonių, priskirtinų prie išimčių. Pirmiausia tai buvo eretikai, paskui žydai, paskui raupsuotieji ir t.t. Tai buvo ilgo sąrašo, kuris bėgant amžiams tik didėjo, pradžia. Žvelgiant iš šios perspektyvos, eretikai pasirodė ne

kaip pavojinga ir agresyvi krikščionybei jėga, nuo kurios ji turėtų gintis, o kaip krikščionių pasipriešinimo jėga prieš Grigaliaus bažnyčios naujoves: kryžiaus žygius, riterių ordinus...

ARTE: Riterių ordinai?

Anne Brenon: Pavyzdžiui, tamplieriai! Neturėjo katarai didesnio priešo už tamplierius. Viduramžių istorikas Jeanas Flory, kryžiaus žygių ir riterystės specialistas, teigė, kad tamplieriai krikščioniškosios etikos požiūriu buvo „baisus darinys“: vienuoliai, nešiojantys ginklus ir žudantys prisidengę Kristumi, liepiančiu: „Nežudyk! Nepamirškite, kad ne kas kitas, o Bernardas Klervietis – mūsų šventasis Bernardas! – buvo viso to teoretikas. Jis sugalvojo šią vienuolio-kario funkciją, apibrėžęs ją kaip „blogio žudymą“, kuri virto „žmogaus žudymu“. Todėl nieko nuostabaus – galbūt tame yra juodojo humoro? – kad šiuolaikinis ezoterizmas taip lengvai asimiliuoja „katarus“ ir „tamplierius“.

ARTE: Bet jei katarizmas būtų išgyvenęs persekiojimus ir tapęs pergalingu, kaip nutiko Romos katalikybei, ar esate tikri, kad jam būtų pavykę išvengti spąstų ir savo ruožtu nesinaudotų persekiojimais?

Anne Brenon: Jei taip būtų nutikę, jis būtų praradęs savo, kaip krikščionybės, turinčios dualistinę tendenciją, tapatybę, tai yra, krikščionybės, atsisakiusios bet kokios dieviškosios teisės kišimosi į šį pasaulį tapatybės. Argumento „Taip Dievas nori“, katarams būtų nepakakę, kad būtų verti to vardo, kad būtų galima pateisinti bet kokį smurtą. Jei taip būtų nutikę, jie nebebūtų katarai. Tai buvo „Dievo bepročių“ kelias dualistinės evangelizacijos kontekste...

Interviu parengė Pascal Cornuelle / https://www.arte.tv/fr// / Sutrumpinta.

Šaltinis: https://artifact.org.ru/

.....

***Viskas apie Pranzūzijos katarų bažnyčią ir veiklą** https://catharisme.fr/a-b/anne-brenon/

Annos Brenon įsteigtas žurnalas - „HERESIS“
https://www.circaed-heresis.com/wp-content/uploads/2017/02/Heresis-2017-1.pdf

****Oksitanija** (oks. *Occitània*) – Europos regionas, kuriame vartojama oksitanų kalbą. Jis apima Prancūzijos pietinę dalį, Monaką ir gretimas teritorijas Italijoje bei Ispanijoje. Šiame regione gyvena daugiau ne 16 mln. gyventojų, o jo teritorija apima apie 200 tūkst. km². Oksitanų kalba – lotynų kalbos pagrindu susiformavusi romanų kalbos atšaka. Katalonų kalba labai panaši į oksitanų, o tarp Oksitanijos ir Katalonijos egzistuoja gana stiprūs istoriniai ir kultūriniai ryšiai.

*****Manicheizmas** - griežtai dualistinis religinis judėjimas, gyvavęs III-XIII a. ir savyje jungęs krikščionybės, gnosticizmo, budizmo, zoroastrizmo ir kitų religijų bruožus. Manicheizmo pradininku laikomas Manis (apie 215- 277 m.), kilęs iš Ktesifono (tuomet Sasanidų valdyto Irako). Gimęs žydų – krikščionių (eklezeitų) šeimoje, jis siekė baigti Jėzaus Apreiškimą, save suvokė kaip didžiųjų religijų įkūrėjų – Jėzaus, Zaratustros ir Budos – įpėdinį.

****Jėzus Kristus niekada nesitapatino su šiuo pasauliu, nuolat pabrėždamas, kad yra iš kito pasaulio – Dievo Tėvo karalystės**. Pati krikščionybė buvo dualistinė, nors dualizmu kaltino vadinamus „eretikus“. Kiekvienas sveiko proto žmogus pripažins, kad šis pasaulis yra pilnas blogio, kurį kuria patys žmonės nutolę nuo Dievo. Dogminė krikščionybė šio pasaulio neišgelbėjo ir neišgelbės, nes pati įklimpusi į senas nuodėmes (BE ATGAILOS), žiauriausiu būdu naikinusi ištikimus Jėzaus Kristaus sekėjus. Bažnyčia gyveno NEDORAI, todėl ir vyko Reformacija, kurią gniuždė įvairūs ordinai, ypač jėzuitų. Palaikoma pasaulietinės valdžios (nors to neturi būti) ši bažnyčia gyvuoja iki šiol.

.....

Anne Brenon kūriniai – skaityti internete:

Анн Бренон. Жизнь и смерть христианской церкви

https://credentes.livejournal.com/106915.html

Из "Оплота ереси" - Статья Анн Бренон "По поводу исторического образа катаризма"

https://ru-middle-ages.livejournal.com/388138.html

Катары: церковь «Добрых людей»
https://www.youtube.com/watch?v=1FptmyMd1d4

АНН БРЕНОН. КЕЛЬНСКИЕ КАТАРЫ.Ересь получает имя

https://ostal-eretges.livejournal.com/20311.html

Анн Бренон КАТАРИЗМ И ОТКАЗ ОТ ТЕЛЕСНОСТИ: ПРОБЛЕМА-ЛОВУШКА?

http://www.fatuma.net/text/brenon-telesn.pdf

Анн Бренон. СЫНЫ НЕСЧАСТЬЯ

https://homeread.net/book/syny-neschastya-ann-brenon

Бренон Анн - Сыны Несчастья, скачать бесплатно книгу в формате fb2, doc, rtf, html, txt

Анн Бренон. НЕРАСКАЯВШАЯСЯ

Бренон Анн - Нераскаявшаяся, скачать бесплатно книгу в формате fb2, doc, rtf, html, txt

Daug Anne Brenon knygų: https://gnosis.study/library